

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ

1922-2022. Εκατό χρόνια από την Μικρασιατική Καταστροφή, και οι Έλληνες απανταχού της γης, δεν λησμονούμε! Αναβιώνει στις ψυχές μας, εκατό χρόνια μετά, το αιματοβαμμένο 1922, μια χρονολογία τραγική, όπως το 1453... Είναι μια επέτειος - σταθμός δακρύων, αναστοχασμού και μνήμης για σύμπαντα τον Ελληνισμό, όπου γης.

Πρέπει όμως να εορτάζονται και να συντηρούνται στην εθνική μνήμη ακόμη και οι εθνικές καταστροφές; Κάτι πολύ περισσότερο! Δεν πρέπει να λησμονούνται οι εθνικές ήττες! Κι αυτό όχι για οδυρμούς και συναισθηματικές αντιδράσεις, αλλά για μετουσίωση σε ιστορική εμπειρία και βελτίωση της εθνικής σκέψης και δράσης.

Το καταληκτικό στάδιο της καταστροφής της Μικρασίας αρχίζει - οξύμωρο αλήθεια - με την απελευθέρωσή της. Πρέπει να φτάσει κανείς στο κορύφωμα του εθνικού μεγαλουργήματος, για να αντιληφθεί το βάθος της εθνικής συμφοράς. Πρέπει πρώτα να αισθανθεί το παραλήρημα χαράς των μαρτυρικών κατοίκων της, τον Μάιο του 1919, όταν είδαν τον από αιώνες αναμενόμενο ελληνικό στρατό να προελαύνει, νικηφόρος ελευθερωτής τους, στην προκυμαία της μεγάλης πολιτείας της Σμύρνης, για να νιώσει κατόπιν τη φρίκη της τραγωδίας που ακολούθησε. Τότε που οι αλαλαγμοί του πλήθους για τη λευτεριά του ενώθηκαν ξαφνικά με μια κραυγή τρόμου: «έρχονται οι Τούρκοι, έρχονται οι Τσέτες». «*Το σύνθημα ήταν μια βόμβα*», γράφει ο μικρασιάτης Γ. Καψής. «*Ο κρότος της έκρηξης δεν είχε ακόμη σβήσει κι ο μανιασμένος όχλος κινήθηκε, τα μαχαίρια άστραψαν. Πρώτα όρμησαν μπουλούκια ενόπλων και ύστερα οι Τσέτες, Μογγόλοι ιππείς της στρατιάς του Καυκάσου και πεζικάριοι. Ξεχύθηκαν στους δρόμους κι άρχισαν τη σφαγή. Άνδρες, γυναίκες, γέροι και παιδιά – κανείς δε γλυτώνει. Απωθημένη βαρβαρότητα αιώνων ζυπνά μέσα στην ψυχή των Τούρκων και το αίμα βάφει την παραλία της Σμύρνης*».

Η Σμύρνη εάλω! Το βράδυ της 27ης Αυγούστου ο Εθνομάρτυρας Χρυσόστομος, αφού παραδίνεται στον τουρκικό όχλο, περνάει στην αγιοσύνη. Η είδηση απλώνεται σ' όλη τη Σμύρνη και μοιάζει ψέμα. Στις 30 Αυγούστου από το βάθος της Σμύρνης βγαίνει καπνός. Η φωτιά άρχισε από την αρμένικη συνοικία. Για τρεις μέρες η Σμύρνη φλέγεται.

Ο ανθρώπινος πόνος είναι απερίγραπτος. Η Διδώ Σωτηρίου βγάζει την πίκρα του λαού με λόγια που ραγίζουν την καρδιά: «*...Να 'ταν, λέει, ψέμα όλα όσα περάσαμε και να γυρίζαμε τώρα da στη γη μας, στους μπαξέδες μας, στα δάση μας με τις καρδερίνες, τις κάργες και τα πετροκοτούφια, στα περιβολάκια μας με τις μαντζουράνες και τις ανθισμένες κερασιές, στα πανηγύρια μας με τις όμορφες... Αντάρτη του Κιορ Μεμέτ, χαιρέτα μου τη γη όπου μας γέννησε... Ας μη μας κρατάει κακία που την ποτίσαμε με αίμα... Ανάθεμα στους αίτιους!*»

Αλλά και με την τραγικότητά της η Ιωνία, ήρθε να διαδραματίσει τον εθνικό της ρόλο. Μοναδική, αλλά και μεγάλη παρηγοριά ότι οι ξεριζωμένοι πρόσφυγες θωράκισαν τη Μακεδονία,

τη Θράκη και τα νησιά του Βορείου Αιγαίου. Περισσότεροι από 700.000 πρόσφυγες από τη Μικρασία και τον Πόντο εγκαταστάθηκαν στη Β. Ελλάδα. Και δεν είναι η μοναδική εθνική προσφορά: οι Έλληνες με την πλούσια πολιτισμική και εθνική παράδοση, συνέβαλαν στην ενίσχυση της εθνικής μας ταυτότητας. Σήμερα δηλώνουν Μικρασιάτες περίπου 3.000.000 Έλληνες. Δεν είναι όλοι κατευθείαν απόγονοι των Ιώνων της Μικρασίας, όμως μετέχουν της ιωνικής παράδοσης και δεν δηλώνουν μόνο, αλλά και αισθάνονται Μικρασιάτες.

Εκείνο που εμείς χρωστάμε σήμερα στους Έλληνες της Μικράς Ασίας, σε όσους σφαγιάστηκαν αλλά και σ' αυτούς που κατέφυγαν στην Ελλάδα, είναι να αποδώσουμε φόρο τιμής στη μνήμη τους και να παραδώσουμε στους επόμενους ακέραια τα ήθη και τις αρετές τους, μια παρακαταθήκη αλώβητη που διατήρησαν παρά τον ξεριζωμό και τα μαρτύριά τους.

Πηγή: Από το διαδίκτυο. Διασκευή

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο

«ΛΙΓΟ ΧΩΜΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ»

Ένα απίστευτο οικογενειακό κειμήλιο ανακάλυψε, μετά το θάνατο της μητέρας του, ο κ. Μ. Κόκκινος κάτοικος της Νέας Αλικαρνασσού, μιας περιοχής του Ηρακλείου Κρήτης, με έντονο προσφυγικό στοιχείο. Ένα σακουλάκι με χώμα από την Προύσα της Μικράς Ασίας, που φύλαγε η μητέρα του μέσα στο εικονοστάσι του σπιτιού ως πολύτιμο θησαυρό. Το είχε μαζέψει ο πατέρας της εκατό χρόνια πριν, το 1922, λίγο πριν πάρει το δρόμο της προσφυγιάς, για να θυμάται την πατρίδα που άφηνε πίσω του.

Το εύρημα τον πλημμύρισε με αισθήματα συγκίνησης και υπερηφάνειας για την καταγωγή του, όπως ο ίδιος δήλωσε στους δημοσιογράφους: «Ένιωσα και νιώθω ότι κάνω βουτιά στην ιστορία, πως πίσω από τις εικόνες βρίσκεται ένα κομμάτι της Μικράς Ασίας και πως με κάποιο τρόπο συνδέομαι με τους γονείς, τη γιαγιά και τον παππού μου, που ήθελαν να μας λένε ιστορίες για την πατρίδα στην οποία γεννήθηκαν. Πέρα από τη συγκίνηση, νιώθω και υπερηφάνεια για τους χιλιάδες πρόσφυγες που μέσα από τον όλεθρο και τον δρόμο της προσφυγιάς, κατάφεραν να ξαναδημιουργήσουν τις ζωές τους και να αναστήσουν μέσα από τη στάχτη τους τις φαμίλιες τους».

Πηγή: Από το διαδίκτυο. Διασκευή

ΚΕΙΜΕΝΟ 3ο

Η ΣΤΑΧΤΗ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΕ

(ένα ποίημα για την πόλη που ξαναγεννήθηκε στην άλλη όχθη...)

Τις πρώτες μέρες, τρυπώσαμε στα σπίτια πανικόβλητοι.
Κατεβάσαμε τα παντζούρια, μανταλώσαμε τα παράθυρα,
σφραγίσαμε με κουρέλια τις ρωγμές των τοίχων,
βάλαμε στους ρόζους κερί,
κολλήσαμε σταυρωτές ταινίες στα ραγισμένα τζάμια,
γυρίσαμε

και δυο και τρεις φορές
το κλειδί στην κλειδαρότρυπα.
Του κάκου.
Γέμισαν τα δωμάτια καπνό και στάχτη.
Η πόλη καιγόταν απέναντι.
[...]
Η πόλη που κάηκε
ξαναγεννήθηκε στην άλλη όχθη...
Ένα με το κορμί μας,
κυλάει μες στο αίμα μας.
Κι όταν ονειρευόμαστε,
περιδιαβάζουμε στα περιβόλια της
και σεργιανάμε στις πλατείες.
Κάθε φορά που πιάνουμε τραγούδι,
είναι τα λόγια μας σταχτιά
κι η μουσική παράπονο,
σαν πυρκαγιά, που κουβαλάει το μελτέμι...

Κ.Χ.Μύρης (Κώστας Γεωργουσόπουλος)

B. ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1ο (Μονάδες 45)

1ο υποερώτημα (Κείμενο 1ο)

«Πρέπει να φτάσει κανείς στο κορύφωμα του εθνικού μεγαλουργήματος, για να αντιληφθεί το βάθος της εθνικής συμφοράς»:

Να εξηγήσεις σε μία παράγραφο 70 περίπου λέξεων την παραπάνω άποψη αντλώντας επιχειρήματα και από το κείμενο 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (Κείμενο 2ο)

«Ένωσα και νιώθω ότι κάνω βουτιά στην ιστορία»:

1. Να επιλέξεις την απάντηση που ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου 2.

α. Το πολύτιμο εύρημα τού κίνησε το ενδιαφέρον να μελετήσει την ελληνική ιστορία.

β. Θέλει να το χρησιμοποιήσει ως ιστορική μαρτυρία για τους χιλιάδες πρόσφυγες που κατάφεραν να αναστήσουν μέσα από τη στάχτη τους τις φαμίλιες τους.

γ. Το χρώμα αυτό τον συνδέει με την Μικρά Ασία και την ιστορία της.

Μονάδες 4

2. Να αιτιολογήσεις την επιλογή σου με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 7

3ο υποερώτημα

Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

A. Ο ανθρώπινος πόνος είναι απερίγραπτος (κείμενο 1): Να γράψετε ένα συνώνυμο του επιθέτου «απερίγραπτος», σύμφωνα με το νόημα που έχει στο κείμενο.

B. Σε ποια από τις παρακάτω φράσεις ο λόγος δε χρησιμοποιείται μεταφορικά;

1. Τρυπώσαμε στα σπίτια (κείμενο 3).
2. σφραγίσαμε με κουρέλια τις ρωγμές των τοίχων (κείμενο 3).
3. Για τρεις μέρες η Σμύρνη φλέγεται (κείμενο 1).
4. λόγια που ραγίζουν την καρδιά (κείμενο 1).

Γ. ακέραια τα ήθη και τις αρετές τους (κείμενο 1): Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της φράσης στον άλλο αριθμό, διατηρώντας την πτώση τους.

Δ. Απωθημένη βαρβαρότητα (κείμενο 1): Ποια είναι η ετυμολογία και η σημασία της λέξης «απωθημένη»;

E. «Οι ξερριζωμένοι πρόσφυγες θωράκισαν τη Μακεδονία»: η πρόταση σε παθητική σύνταξη θα ήταν:

1. Η Μακεδονία θωρακίζεται από τους ξερριζωμένους πρόσφυγες.
2. Η Μακεδονία θωρακίζόταν από τους ξερριζωμένους πρόσφυγες.
3. Η Μακεδονία θωρακίστηκε από τους ξερριζωμένους πρόσφυγες.

Μονάδες 10

4ο υποερώτημα (Κείμενο 2ο)

A. «Ένωσα και νιώθω ότι κάνω βουτιά στην ιστορία, πως πίσω από τις εικόνες βρίσκεται ένα κομμάτι της Μικράς Ασίας και πως με κάποιο τρόπο συνδέομαι με τους γονείς, τη γιαγιά και τον παππού μου, που ήθελαν να μας λένε ιστορίες για την πατρίδα στην οποία γεννήθηκαν»: ποια είναι η σωστή σειρά των προτάσεων που περιλαμβάνονται στην περίοδο αυτή;

1. κύρια - ειδική - κύρια - ειδική - ειδική - αναφορική- βουλευτική- αναφορική
2. κυρια - κύρια - ειδική - ειδική - ειδική - αναφορική - βουλευτική - αναφορική
3. κύρια - κύρια - ειδική - ειδική - αναφορική - ειδική - βουλευτική - αναφορική

Μονάδες 8

B. Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Η συντακτική θέση της πρότασης «ότι κάνω βουτιά στην ιστορία» είναι:

- A. υποκείμενο B. επιρρηματικός προσδιορισμός Γ. αντικείμενο

2. «που ήθελαν να μας λένε ιστορίες»:

Να αντικαταστήσεις το «που» με αντωνυμία, χωρίς να αλλάξει το είδος της πρότασης.

3. «να μας λένε ιστορίες»: Η πρόταση είναι:

Α. τελική

Β. υποκείμενο

Γ. αντικείμενο.

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ 2ο

«Πρέπει όμως να εορτάζονται και να συντηρούνται στην εθνική μνήμη ακόμη και οι εθνικές καταστροφές; Κάτι πολύ περισσότερο! Δεν πρέπει να λησμονούνται οι εθνικές ήττες! Κι αυτό όχι για οδυρμούς και συναισθηματικές αντιδράσεις, αλλά για μετουσίωση σε ιστορική εμπειρία και βελτίωση της εθνικής σκέψης και δράσης».

Σε μια συζήτηση στην τάξη σου, ακούγονται ποικίλες απόψεις για την κήρυξη του 2022 ως έτους μνήμης της Μικρασίας. Στο τέλος παίρνεις εσύ τον λόγο και προσπαθείς να τους εξηγήσεις γιατί είναι σημαντικό να συντηρούμε στην εθνική μνήμη τη μικρασιατική καταστροφή. Να αναπτύξεις τη σκέψη σου σε 250 περίπου λέξεις.

Μονάδες 35

ΘΕΜΑ 3ο

Στο **Κείμενο 3** διακρίνονται δύο ενότητες στίχων.

Τι συναισθήματα βιώνει σε καθεμιά από αυτές το υποκείμενο που μιλά στο ποίημα;

Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου αξιοποιώντας α) τον τίτλο του κειμένου, β) γλωσσικές και εκφραστικές επιλογές του κειμένου (σχήματα λόγου, πρόσωπο του ρήματος, κ.λπ.)

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα με όποια σειρά θέλετε.
2. Κάθε τεκμηριωμένη απάντηση είναι δεκτή.
3. Η διάρκεια εξέτασης είναι 1 ώρα και 30' μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
4. Δυνατή αποχώρηση μία (1) ώρα μετά την έναρξη της εξέτασης.
5. Να γράφετε τις απαντήσεις σας μόνο **με μπλε ή με μαύρο**.
6. Να μη χρησιμοποιήσετε **διορθωτικό**.
7. Να παραδώσετε το φωτοαντίγραφο μαζί με το γραπτό σας.